

‘ಆತ್ಮನೋ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಜಗದ್ವಿತಾಯ ಚ’

— ಒಂದು ವಿವರಣೆ

ಸ್ವಾಮಿ ಗಿರಿಜಾತ್ಮಾನಂದ

‘ಆತ್ಮನೋ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಜಗದ್ವಿತಾಯ ಚ’ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಧೈಯವಾಕ್ಯ. ಗುರಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ವಾಕ್ಯವೇ ಧೈಯವಾಕ್ಯ. ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಸ್ವಯಂ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು. ಇದರ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ: ‘ತನ್ನ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ.’ ಈ ಧೈಯವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಈ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂನ್ಯಾಸದ ಮಹಾನ್ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದವರು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಎಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಈ ಧೈಯವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಆದೇಶವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಧಕನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಎಲ್ಲ ವಿಧಗಳಿಂದಲೂ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಧೈಯವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ‘ತನ್ನ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ’, ಎರಡನೆಯದು ‘ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ’. ಇವೆರಡನ್ನೂ ‘ಮತ್ತು’ ಎಂಬ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಅವ್ಯಯಪದದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಜೀವನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದರ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇತರರನ್ನೂ ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಒಂದರ್ಥ. ಇನ್ನು ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನು ಬೋಧಿಸಿದಂತೆ, ‘ಬಹುಜನ ಹಿತಾಯ ಬಹುಜನ ಸುಖಾಯ’ ಎಂಬ ಆದರ್ಶದಂತೆ, ಜಗತ್ತಿನ ಜನರ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಗಲು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಇನ್ನೊಂದರ್ಥ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಎರಡೂ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಧೈಯವಾಕ್ಯದ ಮೊದಲ ಭಾಗವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸೋಣ.

ಆತ್ಮನೋ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ - ತನ್ನ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ : ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನವೆಂಬುದು ಕರ್ಮಬಂಧನದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಾಣಿ ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತದೆ:

ನ ಹಿ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕ್ಷಣಮಪಿ ಚಾತು ತಿಷ್ಠತ್ಕರ್ಮಕೃತ್ |

ಕಾರ್ಯತೇ ಹ್ಯವಶಃ ಕರ್ಮ ಸರ್ವಃ ಪ್ರಕೃತಿಚೈರ್ಗುಣೈಃ ||

“ಯಾವೊಬ್ಬನೂ ಎಂದಿಗೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವಾದರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡದೆ ಇರಲಾರನು. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಗುಣಗಳಿಗೆ ವಶನಾಗಿ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ.” ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅನೇಕ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿರುವ ಮನುಷ್ಯನೂ ಕೂಡ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಒಂದು ಯಂತ್ರವೆಂದಂತಾಯಿತು. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬದುಕಿನಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಯಾವಾಗ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: “ಈ ಪ್ರಪಂಚಯಂತ್ರದ ಚಕ್ರಗಳಿಂದ ದೂರ ಓಡದೆ,

ಈ ಲೇಖನದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಅನುಷ್ಠಾನಪ್ರದ ಧೈಯವಾಕ್ಯವು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂದೇಶವಾಗಿದೆ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಜೀವನಾದರ್ಶವಾಗಿರುವ ಇದು, ಸಕಲ ಜನರಿಗೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿರುವ ಸೂತ್ರ. ಇದರ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಸರಳರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹಲವು ಕವಿತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಲೇಖನಗಳು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

ಆದರೂಗಳೇ ಇದ್ದು ಕರ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯಿರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಯಂತ್ರದ ಒಳಗೇ ಇದ್ದು ಕರ್ಮವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದರ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಹೊರಗೆ ಬರುವ ತಂತ್ರ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.” ಈ ಹೊರಬರುವ ಬಯಕೆಯನ್ನೇ ‘ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ’ ಎನ್ನುವುದು. ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ. ಆದರೆ ಈ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವೆಂಬುದು ಬಹಳ ದುರ್ಲಭವನ್ನುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು.

**ದುರ್ಲಭಂ ತ್ರಯಮೇವೈತದ್ವೈವಾನುಗ್ರಹಹೇತುಕಮ್ |
ಮನುಷ್ಯತ್ವಂ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಂ ಮಹಾಪುರುಷಸಂತ್ರಯಃ ||**

“ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಈ ಮೂರೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವೇ : ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮರ ಸಂಗ.”

ಮಾನವಜನ್ಮವೇ ಗಳಿಸಲು ದುರ್ಲಭ. ಇನ್ನು ಮಾನವಜನ್ಮ ವನ್ನು ಪಡೆದವನಿಗೆ ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ಬರುವುದೇ ಬಹಳ ದುರ್ಲಭ. ಹಾಗೆ ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಸುವ ಸಮರ್ಥ ಗುರುಗಳು ಅಥವಾ ಮಹಾಪುರುಷರ ಸಂಗ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭ.

“ಮಾನವ ಜನ್ಮ ದೊಡ್ಡದು. ಅದ ಹಾನಿ ಮಾಡಬೇಡಿ ಹುಚ್ಚುಪ್ಪಗಳಿರಾ” ಎಂದರು ದಾಸಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಪುರಂದರದಾಸರು. ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಜನ್ಮವೇ ದೊಡ್ಡದು, ಅದನ್ನು ವೃಥಾವಾಗಿ ಕಳೆಯಬೇಡಿ ಎನ್ನುವುದರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ‘ಹುಚ್ಚುಪ್ಪಗಳಿರಾ’ ಎಂಬ ನಿಂದಾವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅವರು.

ಮಾನವ ಮೃಗತ್ವದಿಂದ ಮನುಷ್ಯತ್ವಕ್ಕೆರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮೃಗತ್ವದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನೊಬ್ಬ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಯಷ್ಟೆ. ಮನುಷ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಕಲಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣುತ್ತಾನೆ; ಕಂಡು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ದೈವತ್ವಕ್ಕೆರುವುದೇ ಮುಕ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಜೀವನಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷ. ಇಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಕೊನೆಯ ಹಂತವನ್ನೆಲಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಮೊದಲು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬಾಳಬೇಕು. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಹಣ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿನ ಸಕಲ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನೂ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜೀವನದ ಸುಖದೊಂದಿಗೆ ದುಃಖದ ಅನುಭವವೂ ಆಗುವುದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯ ಬಯಕೆ ಕ್ರಮೇಣ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಆಮೇಲೆ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಮುಕ್ತನಾಗುವ ಇಚ್ಛೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಮಾರ್ಗವು ಸಂಸಾರಜೀವನ ವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವವರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತ.

ಕಾಮಕಾಂಚನಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಕೇವಲ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೇ ಮೋಕ್ಷಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳು; ಜನನ-ಮರಣವೆಂಬ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಅಥವಾ ಪಾರಾದವರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ತಮಗೆ ತಿಳಿದೋ, ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಮೋಕ್ಷದತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳು, ಸಾಧು-ಸಂತರು, ಅವತಾರಪುರುಷರೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಅಂತಿಮಗುರಿಯೆಂದು ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜಗದ್ಧಿತಾಯ ಚ - ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ : ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತವೆಂದರೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳ ಹಿತ. ‘ಭಗವಂತನೇ ಈ ಜೀವ ಜಗತ್ತಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಯಾರಿಗೇ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಿ, ಅದು ಭಗವಂತನಿಗೇ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆ’ ಎಂಬ ಮನೋಭಾವ. ಈ ರೀತಿಯ ಭಾವದಿಂದ ಮಾಡುವ ಸೇವೆಯಿಂದ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯು ಇನ್ನೂ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನಿರ್ವಾಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜನರಿಗೂ ಅವನು ಪ್ರಿಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಮಾಜದ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಈ ‘ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ’ ಎಂಬ ಆದರ್ಶ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಈ ಹಿಂದೆ, ಈ ಜಗತ್ತು ಕನಸಿನಂತೆ ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು, ಸತ್ಯಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವುದಾದರೂ ಪರ್ವತದ ಗುಹೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಧ್ಯಾನನಿರತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಅಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ ಅವರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬಳಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಬುದ್ಧಿಯ ಜನರು ಈ ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಸೋಮಾರಿಗಳೆಂದೂ ಇಲ್ಲವೆ ಪರತಂತ್ರಜೀವಿಗಳೆಂದೂ ನಿಂದಿಸುವುದಿತ್ತು. ಸ್ತುತಿ ನಿಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಅದಾವುದನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಬಂದದ್ದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಮ-ದಮಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತ ಮಾನಸಿಕ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆನು ಪ್ರಯೋಜನ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಾಗ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತಹ ಉತ್ತರವೇನೂ ದೊರಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸಾಧುಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಧ್ಯಾನಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಾದರೂ, ಅದು ನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದು.

ಇತ್ತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಅನುಷ್ಠಾನವಿಲ್ಲದ ಪಂಡಿತರು ತಮ್ಮನ್ನೇ ಸರ್ವಜ್ಞರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬೀಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯಜನರನ್ನು ಪಶುಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ವೇದ-ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಜನರಿಗೂ ದೊರಕದೆ ಹೋದವು. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅರ್ಚಕರು ತಾವೇ ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಜಾತೀಯತೆಯು ಉಗ್ರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು.

ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ವಿರಳವಾದರು. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದುಗೂಡಿಸುವ ಅಂಶಗಳೇ ಇಲ್ಲವಾದವು. ಅಂತಹ ಭಾರತದೇಶ ಪರಕೀಯರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾದದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಧರ್ಮಗ್ಲಾನಿಯೆಂದರೆ ಇದೇ ಅಲ್ಲವೇ?

**ಯದಾ ಯದಾ ಹಿ ಧರ್ಮಸ್ತು ಗ್ಲಾನಿರ್ಭವತಿ ಭಾರತಃ |
ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನಮಧರ್ಮಸ್ತು ತದಾತ್ಮಾನಂ ಸೃಜಾಮ್ಯಹಮ್ ||**

“ಎಲೈ ಅರ್ಜುನ, ಯಾವಾಗ ಧರ್ಮದ ಅವನತಿಯಾಗುವುದೋ, ಅಧರ್ಮದ ಉನ್ನತಿಯಾಗುವುದೋ ಆಗ ನಾನು ಅವತಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂಬ ಗೀತೆಯ ಭಗವದ್ವಾಣಿಯು ಸುಳ್ಳಾಗಲಿಲ್ಲ.

೧೮೩೬ರ ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೮ನೇ ದಿನದಂದು ಪೂರ್ವದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ಅರುಣೋದಯವಾಯಿತು. ಕಾಮಾರಪುಕುರವೆಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಜನನವಾಯಿತು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ತೊರೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಪಂಡಿತರಾಗುವ ಹಂಬಲವನ್ನೇ ಅವರು ಕಿತ್ತೊಗೆದರು. ಜಾತೀಯತೆಯ ಪಿಡುಗು ಅವರಿಗೆ ಸೋಂಕಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಊರಿನ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಜನರೂ ಅವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರದ ಕಾಳಿದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಕರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸರಳ ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಕಾಳಿಕಾಂಬೆಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡರು. “ಚಂದಮಾಮ ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾಮನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸೇರಿದವನು” ಎಂಬ ವಿನೂತನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ವಿವಿಧ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಏಕಮಾತ್ರ ಸದ್ವಸ್ತುವಿನಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಪಥಗಳೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಲೀಲಾಕಾರ್ಯದ ವೈಭವ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನರೇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ, ವೇದಾಂತ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಒಮ್ಮೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸೋದರ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಮುಂದೆ ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು: “ಬಹುಜನರ ಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಬಹುಜನರ ಸುವಿಕೋಸ್ಕರವೇ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಜನ್ಮ. ಸಂನ್ಯಾಸ ವನ್ನು ಪಡೆದು ಯಾರು ಈ ಉಚ್ಚಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವನ ಬಾಳು ಪುರ್ಣವೇ ಸರಿ. ಪರರಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಾಣಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ, ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಗೋಳಾಟವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ವಿಧವೆಯರ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ, ಪುತ್ರವಿಯೋಗದಿಂದ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿರುವವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ, ಅಜ್ಞರಾದ ಸಾಧಾರಣ ಜನರಿಗೆ ಜೀವನಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು

ಉಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ, ಶಾಸ್ತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಹರಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಏಕಿಕ ಮತ್ತು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಬೆಳಕನ್ನು ಬೆಳಗಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಸಿಂಹವನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ - ಈ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಜನ್ಮವಿರುವುದು. ಏಳಿ, ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಿ, ಮೊದಲು ನೀವು ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿ, ನರಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿಕೊಡಿ. ಉತ್ತಿಷ್ಠತ, ಜಾಗ್ರತ, ಪ್ರಾಪ್ತ-ವರಾನ್ನಿಬೋಧತ.”

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಮೂರು ವಿಧದ ಸೇವಾಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಹಸಿದವರಿಗೆ, ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನಹಾರ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ದಾನಿಗಳು, ವೈದ್ಯರು, ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ತರಬೇತಿಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅವರು ಇತರರಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದು. ಭಜನೆ, ಪ್ರವಚನ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಿಬಿರಗಳ ಮೂಲಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು. ತನ್ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನು ಶಾರೀರಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

ಈ ಮೂರೂ ಹಂತದ ಸೇವೆಗಳು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಪ್ರಣಾಳಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇಂದು ಅದರಿಂದ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ಪಡೆದು ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಮಠಗಳೂ ಸಹ ಶಿಕ್ಷಣ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ವಿಧವಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ.

ಇಂದು ಈ ‘ಆತ್ಮನೋ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಜಗದ್ವಿತಾಯ ಚ’ ಎಂಬ ಆದರ್ಶ ಕೇವಲ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಗೃಹೀಭಕ್ತರೂ ಸಹ ಈ ಧೈಯ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಸಮಾಜದ ಸೇವೆಯ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು, ಶ್ರೀಮಂತರು ಈ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಅರಿತು ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳು ಕೊನೆಗಾಣುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಅರಿತು ಪಾಲಿಸತೊಡಗಿದರೆ ಮನುಷ್ಯಕುಲದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ, ಆನಂದಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲಭ್ಯವಾಗದೆ ಇರಲಾರವು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಈ ಧೈಯವಾಕ್ಯವು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘದ ಆದರ್ಶ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ಜೀವನಸೂತ್ರವೂ ಹೌದು.